

Η ΜΑΧΗΣ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ (20 – 30 ΜΑΙΟΥ 1941). ΑΣ ΕΙΝΑΙ ΟΔΗΓΟΣ ΜΑΣ ΚΑΙ ΣΗΜΕΡΑ.

Γράφει ο Αντιστράτηγος ε. α. Θεόκλητος Ρουσάκης.
Επίτιμος Διοικητής του Β' Σώματος Στρατού.

Είναι αλήθεια ότι η Ιστορία διδάσκει μόνον όταν ο μελετητής διεισδύει στα ιστορικά γεγονότα με **“πνεύμα μαθητείας”**, αφουγκράζεται τα μηνύματά της και τα κάνει βίωμά του. Στην υπενθύμιση των διδαγμάτων των ιστορικών γεγονότων συμβάλλουν και οι επετειακές αναφορές και εκδηλώσεις και **παρέχουν την ιστορική τεκμηρίωση για έγκαιρες αποφάσεις σε περιόδους κρίσεων.** Έτσι σήμερα που η πατρίδα μας υφίσταται πάλι μια σοβαρή και διαρκώς κλιμακούμενη απειλή από Τουρκία, το συγκλονιστικό γεγονός της Μάχης της Κρήτης, εκπέμπει πολλαπλά και επίκαιρα μηνύματα προς όλες τις κατευθύνσεις που **αναζητούν “ώτα ακουόντων.”**

Η υψηλή στρατηγική αξία της Κρήτης ήταν ο λόγος που από τις αρχές του Β' ΠΠ ήταν στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος τόσο των Βρετανών, όσο και του Χίτλερ. Επιπρόσθετα, μετά την κατάληψη της ηπειρωτικής Ελλάδος από τους Γερμανούς, η Κρήτη ήταν το μόνο ελεύθερο τμήμα της ελληνικής επικράτειας στο οποίο υπήρχε η έννοια του ελεύθερου Ελληνικού Κράτους. **Συνεπώς η διατήρησή της ελεύθερη είχε τεράστια ηθική και πολιτική σημασία για την Ελλάδα και τη Βρετανία.**

Η απόφαση για την επίθεση στην Κρήτη ελήφθη από το Χίτλερ στις 25 Απριλίου 1941, λίγες ημέρες μετά την παράδοση της ηπειρωτικής

Ελλάδας στις δυνάμεις του Άξονα και έλαβε την κωδική ονομασία «**Επιχείρηση Ερμής**» (**Unternehmen Merkur**). Οι Γερμανοί είχαν ως στόχο να εξασφαλίσουν τα νοτιοανατολικά τους νώτα, ενόψει της **Επιχείρησης ΜΠΑΡΜΠΑΡΟΣΑ (Εκστρατεία στη Ρωσία)** και να την χρησιμοποιήσουν ως εφιαλτήριο για τη Βόρεια Αφρική, όπως πίστευαν οι Σύμμαχοι. **Τις παραμονές της επίθεσης, οι Σύμμαχοι είχαν τακτικό πλεονέκτημα σε ξηρά και θάλασσα, ενώ οι Γερμανοί στον αέρα.** Έτσι, το γερμανικό επιτελείο αποφάσισε να διεξαγάγει την επιχείρηση από αέρος με τη χρησιμοποίηση δυνάμεων αλεξιπτωτιστών σε ευρεία κλίμακα, για πρώτη φορά στην παγκόσμια στρατιωτική ιστορία. Επικεφαλής των γερμανικών δυνάμεων τέθηκε ο πτέραρχος Κουρτ Στούντεντ, 51 ετών, βετεράνος πιλότος του Α' Παγκοσμίου Πολέμου. Είχε στη διάθεσή του 1190 αεροπλάνα (πολεμικά και μεταγωγικά) και 29.000 άνδρες (αλεξιπτωτιστές και πεζούς), ενώ οι Ιταλοί θα συνεισέφεραν 3.000 στρατιώτες.

Η κατάσταση των Ελληνικών και Συμμαχικών δυνάμεων στην Κρήτη ήταν απογοητευτική για τους παρακάτω λόγους:

α. Από το Νοέμβριο του 1940 μέχρι τη γερμανική επίθεση στην Κρήτη, **για διάστημα 6 μηνών, που την ευθύνη της άμυνας της νήσου είχαν οι Βρετανοί, ελάχιστες δυνάμεις έφεραν στο νησί και ακόμη πιο ελάχιστες ενέργειες έγιναν για την οχύρωσή της,** με κυρίαρχο στοιχείο, την ανυπαρξία αεροπορικού δυναμικού στο νησί που σηματοδοτούσε την καταδίκη της εκ των προτέρων. Ενδεχομένως τούτο να συνέβη είτε λόγω ελλείψεως δυνάμεων, είτε λόγω της εκτίμησης ότι επαρκούσε για την ασφάλεια της Κρήτης η ναυτική υπεροχή των Βρετανών στη ΝΑ. Μεσόγειο

β. Ενδεικτικό του ενδιαφέροντος των Βρετανών για την αμυντική οργάνωση του νησιού είναι ότι **στο διάστημα των 6 αυτών μηνών άλλαξαν 6 Διοικητές του νησιού** με τελευταίο το Νεοζηλανδό Στρατηγό Μπέρναρντ Φράιμπεργκ, που ανέλαβε τα καθήκοντά του 30 Απριλίου, 20 ημέρες πριν την επίθεση των Γερμανών.

γ. Οι Ελληνικές Δυνάμεις αποτελούμενες από 11.500 Αξιωματικούς και οπλίτες προήρχοντο κυρίως από τα Κέντρα Νεοσυλλέκτων της Πελοποννήσου, τους 284 πρωτοετείς Ευέλπιδες που μετέβησαν εθελοντικά στην Κρήτη για να συμμετάσχουν στον Εθνικό Αγώνα και περίπου 1000 άνδρες της Σχολής Χωροφυλακής Ρεθύμνου. Αντίστοιχα οι Συμμαχικές Δυνάμεις (Βρετανοί, Αυστραλοί και Νεοζηλανδοί), που είχαν

μεταφερθεί από την κατεχόμενη Ελλάδα ανήρχοντο σε 31.500 άνδρες. **Όλοι όμως με ανεπαρκή και απαρχαιωμένο οπλισμό, ιδίως οι Έλληνες.**

Η γερμανική επίθεση εκδηλώθηκε στις 8 το πρωί της 20ης Μαΐου 1941, με τη ρίψη αλεξιπτωτιστών κατ' αρχήν σε δύο μέτωπα, στο αεροδρόμιο του Μάλεμε και στην ευρύτερη περιοχή των Χανίων με ιδιαίτερη σφοδρότητα, ενώ από στις 4 το απόγευμα της 20^{ης} Μαΐου, ένα νέο κύμα αλεξιπτωτιστών έπεσε στο Ρέθυμνο και μία ώρα αργότερα στο Ηράκλειο.

Ο μαζικός και απάνθρωπος βομβαρδισμός πόλεων και χωριών που προηγήθηκε και τα ακατάπαυστα κύματα εκατοντάδων αεροπλάνων να διασκορπίζουν στον ουρανό αλλεπάλληλα τμήματα αλεξιπτωτιστών που κατέβαιναν στην κρητική γη με κάθε είδους σύγχρονο εξοπλισμό, θύμιζε βιβλικές σκηνές αποκαλύψεως. **Η πρώτη μέρα της μάχης έληξε με μεγάλες απώλειες για τους Γερμανούς και αβέβαια έκβαση.** Ο διοικητής των γερμανικών δυνάμεων, πτέραρχος Κουρτ Στούτεντ, απογοητευμένος από την εξέλιξη των επιχειρήσεων, σκέφθηκε ακόμη και την αυτοκτονία, αναλογιζόμενος την υπόσχεση που είχε δώσει στον Φύρερ για μια εύκολη νίκη.

Από τα ξημερώματα της 21ης Μαΐου οι μάχες συνεχίσθηκαν με ιδιαίτερη σφοδρότητα και στα τέσσερα μέτωπα. Οι Γερμανοί επικεντρώθηκαν στην κατάληψη του αεροδρομίου του Μάλεμε, όπως ήταν ο πρωταρχικός τους στόχος και τα κατάφεραν προς το τέλος της ημέρας. Ο διοικητής των δυνάμεων που κάλυπτε το αεροδρόμιο, **Νεοζηλανδός Αντισυνταγματάρχης Άντριους, έχοντας ανεπαρκή επικοινωνία με τις μονάδες του, εκτίμησε λανθασμένα την κατάσταση και αποφάσισε το βράδυ να υποχωρήσει, εγκαταλείποντας και το στρατηγικής σημασίας «Ύψωμα 107».** Έτσι, οι εξουθενωμένοι αλεξιπτωτιστές, παρότι είχαν ελά-

χιστα πυρομαχικά και αντιμετώπιζαν υπέρτερες δυνάμεις, κατόρθωσαν να ισχυροποιήσουν το προγεφύρωμά τους.

Το επόμενο πρωί ερρίφθησαν επιπλέον αλεξιπτωτιστές και το απόγευμα γερμανικά αεροπλάνα κατάφεραν να προσγειωθούν, μεταφέροντας επίλεκτες αερομεταφερόμενες δυνάμεις. **Η συμμαχική αντίδραση με αντεπίθεση στις 22 Μαΐου ήταν άκαιρη και ως εκ τούτου ανεπιτυχής και επέτρεψε στους εισβολείς να την αντιμετωπίσουν. Κατάλαμβάνοντας πλήρως το κρίσιμο αεροδρόμιο, οι Γερμανοί είχαν πλέον τη δυνατότητα να μεταφέρουν ευκολότερα μεγάλες δυνάμεις που με το σύγχρονο οπλισμό που διέθεταν ήταν θέμα χρόνου η κυριαρχία τους στη Μεγαλόνησο.** Μετά την κατάληψη του αεροδρομίου του Μάλεμε, παρά την πεισματώδη αντίσταση του κρητικού λαού και των αμυνομένων, οι Γερμανοί ολοκληρώνουν την κατάληψη της Κρήτης στις 30 Απρ 1941.

Ο αγώνας στη μάχη της Κρήτης κράτησε 10 ημέρες. Οι γερμανικές δυνάμεις επικράτησαν παρά τη γενναιότητα με την οποία πολέμησαν οι βρετανοελληνικές δυνάμεις του νησιού και **την με κάθε μέσο αντίσταση του ηρωικού κρητικού λαού, του οποίου το θάρρος, η τόλμη, η γενναιότητα και το πνεύμα αυτοθυσίας υπήρξαν ανυπέρβλητα και προκάλεσαν το θαυμασμό τόσο των Ελλήνων, όσο και όλων των Συμμάχων.** Η ηρωική αντίσταση των Κρητών διέψευσε τις εκτιμήσεις της γερμανικής κατασκοπείας ότι οι Κρητικοί, λόγω των ισχυρών αντιμοναρχικών τους πεποιθήσεων, θα υποδέχονταν τους Γερμανούς σαν απελευθερωτές.

Η νίκη των Γερμανών στη μάχη της Κρήτης χαρακτηρίστηκε από τον Τσώρτσιλ ως **ΠΥΡΡΕΙΑ ΝΙΚΗ** διότι:

α. Ήταν μια από τις αιτίες που καθυστέρησε την υλοποίηση του Γερμανικού Σχεδίου " ΜΠΑΡΜΠΑΡΟΣΑ " , με μοιραία αποτελέσματα για την τελική έκβασή της για τους Γερμανούς διότι τους πρόλαβε ο Χειμώνας

β. Σύμφωνα πάλι με τον Ουίνστον Τσόρτσιλ: " ...με τις δυνάμεις που σπατάλησε εκεί (ο Χίτλερ) θα μπορούσε να κατακτήσει την Κύπρο, τη Συρία, το Ιράκ...»

γ. Ανάγκασε το Ράιχ να ματαιώσει το Σχέδιο " ΙΖΑΜΠΕΛΑ " που προέβλεπε την κατάληψη του Γιβραλτάρ με αλεξιπτωτιστές και στη συνέ-

χεια την αεραπόβαση, των Γερμανών στη Μάλτα και Κύπρο, όπου ήταν οι βάσεις των Βρετανών.

δ. Εξ αιτίας των τεράστιων απωλειών της μάχης, ο **Χίτλερ απαξίωσε την επιχειρησιακή αποτελεσματικότητα των Μονάδων Αλεξιπτωτιστών** με αποτέλεσμα να διαλύσει το Σώμα των Αλεξιπτωτιστών μετά τη Μάχη της Κρήτης.

ε. Οι Γερμανοί λόγω της απρόβλεπτης εξελίξεως της Μάχης της Κρήτης **δεν κατόρθωσαν να ενισχύσουν έγκαιρα το φιλογερμανικό πραξικόπημα στη Βαγδάτη**, με αποτέλεσμα οι Βρετανοί να βρουν ευκαιρία να κυριαρχήσουν στο Ιράκ.

Ωστόσο και από πλευράς Ελληνικών και Συμμαχικών Δυνάμεων εξάγονται πολύ ενδιαφέροντα συμπεράσματα. Έτσι σε στρατηγικό επίπεδο από πλευράς συμμάχων πρέπει να αναφέρουμε τα παρακάτω που καθόρισαν αρνητικά την εξέλιξη της μάχης:

α. Η διατήρηση **αμυντικά ανεπαρκώς οργανωμένης της νήσου από τους Βρετανούς**, αν και από το Νοέμβριο του 1940 είχαν αναλάβει αυτήν την ευθύνη. Επιπρόσθετα δεν μερίμνησαν οι Βρετανοί στοιχειωδώς να εξοπλίσουν τις Ελληνικές Μονάδες του τακτικού Στρατού και της πολιτοφυλακής με τον ανάλογο οπλισμό και μέσα .

β. Οι Βρετανοί **παρ' ότι είχαν «σπάσει» τη γερμανική κρυπτογραφική μηχανή «ΑΙΝΙΓΜΑ» του Γ' Ράιχ** και γνώριζαν το σχέδιο της εισβολής, με προσωπική απόφαση του Τσώρτσιλ, επέλεξαν να μη λάβουν επαρκή μέτρα προστασίας του νησιού για να μη δώσουν την υποψία της γνώσης αυτής στους Γερμανούς και αλλάξουν το κρυπτογραφικό τους σύστημα. **Έτσι στην ουσία " θυσίασαν " την Κρήτη.**

γ. Μετά την Συνθηκολόγηση της Ελλάδος από την επίθεση της Γερμανίας στον τομέα Μακεδονίας – Θράκης, δεν υπήρξε σχεδιασμός από την Ελληνική Κυβέρνηση και τις Συμμαχικές Δυνάμεις μεταφοράς των Μονάδων της V Μεραρχίας των Κρητών στην πατρώα τους γη προκειμένου να συμβάλλουν στην άμυνα της νήσου.

Ομοίως και **σε επιχειρησιακό και τακτικό επίπεδο διακρίνουμε σοβαρά σφάλματα όπως :**

α. **Ανεπαρκή ηγεσία** των συμμαχικών δυνάμεων και κυρίως στον κρίσιμο τομέα Μάλεμε – Χανίων από τους Νεοζηλανδούς Ανώτατο Διοικητή Στρατηγό Μπέρναρντ Φράιμπεργκ και τον Αντισυνταγματάρχη

Άντριους Διοικητή του τομέα Μάλεμε- υψ 107. Αν οι Γερμανοί Αλεξιπτωτιστές είχαν εξουδετερωθεί άμεσα στον τομέα του Μάλεμε – υψ 107, που ήταν εφικτό να γίνει, το αποτέλεσμα της Μάχης της Κρήτης θα ήταν διαφορετικό.

β. Η αντιμετώπιση της γερμανικής επίθεσης με **στατική γραμμική άμυνα, αντί αυτής που με επιθετικό πνεύμα και άμεσες αντεπιθέσεις** θα έπρεπε να επιδιώκεται η εξάλειψη των αεροπρογεφυρωμάτων “ εν τη γενέσει ” τους.

γ. Αναποτελεσματικές **μη λειτουργικές επικοινωνίες, ανεπαρκές σύστημα Διοικήσεως και Ελέγχου των Μονάδων, εσφαλμένες εκτιμή-σεις και άκαιρες αποφάσεις** είναι τα στοιχεία που χαρακτηρίζουν τη Διοίκηση και τον έλεγχο των δυνάμεων από πλευράς της στρατιωτικής ηγεσίας των Συμμάχων.

Έτσι στην Κρήτη “έκλεισε η τρίτη και τελευταία σκηνή του δράματος” του Έπους του 1940-1941, που άρχισε από τα βουνά της Ηπείρου, συνεχίστηκε στα Οχυρά της Μακεδονίας - Θράκης και ολοκληρώθηκε στην Κρήτη .

Όμως, την ίδια μέρα της Συνθηκολόγησης, στις 30 Μαΐου 1941, ιδρύεται στην Κρήτη και η **πρώτη 15μελής ομάδα Εθνικής Αντίστασης** με αρχηγό τον σε Πολεμική Διαθεσιμότητα **Ταγματάρχη Αλέξανδρο Ραφτόπουλο**, που μεταδίδει αμέσως το πνεύμα της οργανωμένης εθνικής αντίστασης, ενώ ακολουθούν και άλλες πολλές που ανοίγουν έτσι ένα νέο, εξ΄ ίσου λαμπρό και ένδοξο κεφάλαιο της Ιστορίας μας. **Το Κεφάλαιο της Εθνικής Αντίστασης .**

Όμως 79 χρόνια μετά από τα ηρωικά αλλά και τραγικά εκείνα γεγονότα, η Κρήτη και η ευρύτερη περιοχή της είναι πάλι υπό τη θρασύτατη απειλή ενός άλλου εχθρού, της **Τουρκίας, που έχει όμως την ίδια νοοτροπία και ψυχολογία με αυτήν της Ναζιστικής Γερμανίας**. Ονειρεύεται και αυτή τώρα να αναβιώσει τη δική της αυτοκρατορία, τη **Νέο-Οθωμανική Αυτοκρατορία, παραβιάζοντας προκλητικά το διεθνές δίκαιο και την Εθνική Κυριαρχία της Ελλάδος και της Κύπρου**.

Γι΄ αυτό ας είμαστε αυτή τη φορά έτοιμοι σαν Έθνος, τόσο στην ευρύτερη περιοχή της Κρήτης όσο και σε κάθε γωνιά της Πατρίδος μας και της Κύπρου, ώστε με το βιβλίο της Ιστορίας μας οδηγό, να μην υποπέσουμε πάλι στα ίδια λάθη και παραλείψεις που υποπέσαμε στη Μάχη της Κρήτης και έμεινε το νησί ανοργάνωτο αμυντικά. Να μην εμπιστευτούμε την άμυνά μας σε κανέναν “ φίλο ” ή “ σύμμαχο ” και

αυτό πρέπει κάθε τρόπο να το διακηρύξουμε προς κάθε κατεύθυνση, προετοιμάζοντας επαρκώς και ουσιαστικώς τις Ένοπλες Δυνάμεις μας. Μόνον τότε θα δώσουμε εμείς μόνοι μας το "καλό μάθημα" στον πειρατή επιβουλέα, αλλά αυτή τη φορά και η Νίκη θα είναι με το μέρος μας, για τη δικαίωση των ψυχών των πεσόντων στη Μάχη της Κρήτης και όχι μόνο.

**Αντιστράτηγος ε. α. Θεόκλητος Ρουσάκης.
Επίτιμος Διοικητής του Β' Σώματος Στρατού.**